

ПОЛІТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В США: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

POLITICAL AND LEGISLATIVE FOUNDATIONS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN THE USA: POLITICAL AND LEGAL ANALYSIS

Завидняк В.І.,

orcid.org/0009-0007-7701-4047

аспірант кафедри міжнародної політики

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

Система органів місцевого самоврядування в США є однією з найскладніших. Адже багато винятків та диференціацій в роботі органів місцевого самоврядування, їх структурі та функціях можна простежити залежно від штату до штату. В США місцеві органи влади не мають прямого конституційного статусу, тобто прямої кореляції з Конституцією США. Десята Поправка, є фундаментом в діяльності штатів.

У багатьох рішеннях Верховного Суду було використано Десяту поправку, часто під час спроби визначити, чи діяв федеральний уряд у межах своїх повноважень, чи перевищував їх. В статті проаналізовані наступні справи: справа «Купер проти Аарона» 1958 року, «Браун проти Ради освіти Топіки», «Марбері проти Медісона», «Сполучені Штати проти Альфонсо Д. Лопеса-молодшого».

Тлумачення Десятої поправки протягом багатьох десятиліть залишається предметом суперечок, оскільки дехто вважає, що вона не дає чіткого розмежування між повноваженнями штатів і федеральної влади. У практичному вимірі складно однозначно встановити, де завершується компетенція штатів і починається юрисдикція федерації. Саме це зумовило тривалі політичні, правові та суспільні дебати в США, які відбуваються на рівні судової практики, законодавчої влади та громадського обговорення.

В статті проаналізовано, те, що схема місцевого самоврядування в кожного штату може відрізнятися. Проаналізовано особливості та функції місцевої влади в штаті Орегон, місто Портленд.

Також схема міського правління може змінюватися, що ще більше ускладнює її аналіз. До прикладу в Портленді, у 2022 році виборці Портленда схвалили зміни до статуту для переходу до форми правління за принципом мера та ради. І тепер у Портленді, штат Орегон, діє абсолютно новий спосіб управління. Тому що станом на 1 січня 2025 року місто працює за системою мера та ради, що є значним відходом від давньої комісійної форми правління. Система комісій, яка існувала з 1913 по 2025 рік, зробила Портленд винятком серед міст США.

Проаналізовано обов'язки міської ради та мера в Портленді, штат Корваліс, США.

Досліджено модель «рада – мер» (Mayor–Council Form) – ця модель є однією з найпоширеніших у містах штату Орегону.

Охарактеризовано, що кількість членів міської ради значно варіюється. Наприклад, загальна рада Медісона складається з 20 членів, тоді як міська рада Нью-Йорка – з 51 члена.

Ключові слова: місцеве самоврядування, мер, місцева влада, держава, штат, США, Десята Поправка, Верховний Суд, федеральний уряд, Орегон, Портленд, Корваліс, місто.

The system of local governments in the United States is one of the most complex. After all, many exceptions and differentiations in the work of local governments, their structure and functions can be traced depending on the state. In the United States, local governments do not have a direct constitutional status, that is, a direct correlation with the US Constitution. The Tenth Amendment is the foundation for the activities of the states.

The Tenth Amendment has been used in many Supreme Court decisions, often when trying to determine whether the federal government acted within its powers or exceeded them. The following cases are analyzed in the article: the case of Cooper v. Aaron in 1958, Brown v. Board of Education of Topeka, Marbury v. Madison, United States v. Alfonso D. Lopez Jr.

The interpretation of the Tenth Amendment has been a subject of controversy for many decades, as some believe that it does not provide a clear distinction between the powers of the states and the federal government. In practical terms, it is difficult to clearly establish where the competence of the states ends and the jurisdiction of the federation begins. This is what has led to long-term political, legal and social debates in the United States, which take place at the level of case law, legislative power and public discussion.

The article analyzes the fact that the scheme of local government in each state may differ. The features and functions of local government in the state of Oregon, the city of Portland are analyzed.

The scheme of city government can also change, which further complicates its analysis. For example, in Portland, in 2022, Portland voters approved changes to the charter to transition to a form of government based on the mayor and council

principle. And now, in Portland, Oregon, a completely new way of government is in effect. Because as of January 1, 2025, the city operates under a mayor-council system, which is a significant departure from the long-standing commission form of government. The commission system, which existed from 1913 to 2025, made Portland an exception among U.S. cities.

The responsibilities of the city council and mayor in Portland, Corvallis, USA are analyzed.

The Mayor-Council Form model is studied – this model is one of the most common in cities in the state of Oregon.

It is characterized that the number of members of the city council varies significantly. For example, the Madison General Council consists of 20 members, while the New York City Council has 51 members.

Key words: local government, mayor, local government, state, USA, Tenth Amendment, Supreme Court, federal government, Oregon, Portland, Corvallis, city.

Постановка проблеми. В США місцеві органи влади не мають прямого конституційного статусу, тобто прямої кореляції з Конституцією США. Є Десята поправка, яка залишає за собою повноваження, не надані федеральному уряду, за штатами та народом, таким чином роблячи місцеве самоврядування творінням «штатного» права, яке встановлено та визначено конституціями та статутами штатів. Десята поправка передбачає: «The powers not delegated to the United States by the Constitution, nor prohibited by it to the States, are reserved to the States respectively, or to the people», «Повноваження, не делеговані Сполученим Штатам Конституцією і не заборонені нею штатам, зберігаються відповідно за штатами або за народом.» [1]. І тлумачення саме Десятої Поправки протягом десяти років викликає дискусії, де закінчуються межі влади штатів і починається влада держави, ця кореляція є дискусійною в американському суспільстві протягом вагомого періоду. Тобто, на практиці важко визначити, де саме закінчується влада штатів і де починається влада федеральної держави. Через це протягом тривалого історичного періоду в США точаться політичні, правові та суспільні дискусії (у судах, Конгресі, серед громадян та в суспільстві в цілому).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Політичні та законодавчі основи місцевого самоврядування в США: політико-правовий аналіз досліджувало багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Проаналізовано Десяту Поправку до Конституції США, яка є основою для діяльності органів місцевого самоврядування – Constitutional Amendments – Amendment 10. Під час аналізу даної тематики, було проаналізовано справи, які розглядали питання, що стосуються органів місцевого самоврядування, а саме: *Cooper v. Aaron* (1958), *United States v. Lopez* (1995). Охарактеризовано матеріали офіційного сайту міста Портленд – «City of Portland, Oregon».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на те, що питання органів місцевого самоврядування досліджувало багато вчених, є вагома кількість питань, які залишаються дискусійними. Одне з них це межа між правами штату та держави, та їх обов'язками.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є зробити політико-правовий аналіз, щодо політичних та законодавчих основ місцевого самоврядування в США.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Десята поправка також тлумачилася як уточнення того, що федеральний уряд значною мірою обмежений, і що рішення уряду не повинно розслідуватися як потенційне порушення громадянських свобод, а радше як перевищення його повноважень та влади.» [2].

У кількох рішеннях Верховного Суду було використано Десяту поправку, часто під час спроби визначити, чи діяв федеральний уряд у межах своїх повноважень, чи перевищував їх. А саме:

- справа «Купер проти Аарона» 1958 року (1958's *Cooper v. Aaron*) було встановлено, що Арканзасу не дозволено відкладати десегрегацію шкіл, оскільки це суперечило попередньому рішення у справі «Браун проти Ради освіти Топіки», яке визначило, що расова сегрегація в державних школах порушує Конституцію. Почалося все з того, що згідно з планом поступової десегрегації рас у державних школах міста Літл-Рока, штат Арканзас, прийнятим заявниками та схваленим судами нижчої інстанції, відповідчі, діти афроамериканців, були прийняті до школи, де раніше навчалися повністю «білі учні» на початку 1957-1958 навчального року. Через різні фактори, серед яких: погрози насильства з боку натовпу, що виникли внаслідок цього, відповідчі не могли відвідувати школу, доки федеральний уряд не направив туди війська та не розмістив їх для їхнього захисту. Визнавши, що ці події призвели до напруженості, безладу, хаосу та безладдя в школі, що порушило навчальний процес, окружний суд у червні 1958 року задовольнив клопотання заявників про призупинення дії їхнього плану десегрегації на два з половиною роки та повернення відповідчів до сегрегованих шкіл. Апеляційний суд скасував рішення [2;3]. Тобто, на питання: «Чи були посадовці Арканзасу зобов'язані дотримуватися наказів федерального суду, що вимагають десегрегації?» – відповідь була такою: «Губернатор і законодавчі збори Арканзасу зобов'язані дотримуватися постанов федерального суду, що вимагають десегрегації». У підписаному одностайному рішенні «per curiam» Суд постановив, що посадовці Арканзасу були зобов'язані дотримуватися наказів федерального суду, які ґрунтувалися на рішенні Верховного Суду у справі Браун проти Ради освіти. І що ще важливіше, Суд постановив, що оскільки

положення про верховенство статті VI (стаття VI «... Ця Конституція та закони Сполучених Штатів, які будуть прийняті відповідно до неї; а також усі договори, укладені або які будуть укладені під владою Сполучених Штатів, є верховним законом країни; і судді в кожному штаті зобов'язані дотримуватися їх, незважаючи на будь-які положення Конституції чи законів будь-якого штату, що суперечать їм.

- Вищезгадані сенатори та представники, а також члени законодавчих зборів окремих штатів, а також усі посадові особи виконавчої та судової влади як Сполучених Штатів, так і окремих штатів, зобов'язані присягою або письмовим підтвердженням підтримувати цю Конституцію...» [4]) зробило Конституцію США верховним законом країни, а справа «Марбері проти Медісона» зробила Верховний Суд остаточним тлумачем Конституції, прецедент, викладений у справі «Браун проти Ради освіти», був верховним законом країни і тому був обов'язковим для всіх штатів, незалежно від будь-яких законів штату, що суперечать йому. Тому Суд відхилив твердження про те, що законодавчі збори та губернатор Арканзасу не були зв'язані рішенням у справі «Браун» [5].

- Тим часом у справі «Сполучені Штати проти Альфонсо Д. Лопеса-молодшого» 1995 року було встановлено, що федеральні закони, які встановлювали «зони, вільні від зброї», на території державних шкіл є неконституційними, оскільки в Конституції не було жодного розділу, який би це дозволяв. Таким чином, це рішення обмежувало повноваження федерального уряду приймати політику через Торгівельну клаузулу. Десята поправка, що є основою Білля про права, була розроблена в результаті бурхливого процесу ратифікації Конституції. Її захисні механізми використовувалися як для розширення, так і для скорочення повноважень федерального уряду, і були частиною основних дебатів між федеральною владою та владою штатів протягом століть з моменту його ратифікації.

Суть справи була в тому, що «старшокласник Альфонсо Лопес зайшов до своєї школи в Сан-Антоніо, несучи приховану зброю, був звинувачений в порушенні закону Техасу, який забороняв вогнепальну зброю в школах. Наступного дня звинувачення штату проти нього були зняті після того, як йому було пред'явлено звинувачення в порушенні федерального закону: «Закону про шкільні зони, вільні від зброї». Цей закон визначав федеральним правопорушенням «свідоме володіння вогнепальною зброєю будь-якою особою шкільній зоні». Лопеса було звинувачено великим журі присяжних, а пізніше визнано винним. Його засудили до шести місяців позбавлення волі з подальшим двома роками випробувального

терміну. Він оскаржив своє обвинувальний вирок, стверджуючи, що «Закон про шкільні зони, вільні від зброї», був неконституційним здійсненням повноважень Конгресу. Школи контролювалися урядами штатів та місцевими органами влади і не підпорядковувалися федеральному уряду. Федеральний уряд стверджував, що мав повноваження забороняти зброю в школах відповідно до своїх повноважень у сфері торгівлі. Стаття Конституції про торгівлю надає Конгресу повноваження «регулювати торгівлю з іноземними державами, між окремими штатами та з індіанськими племенами» [6].

Схема місцевого самоврядування в кожному штаті в США може відрізнятися. Проаналізуємо схему місцевої влади в штаті Орегон, місто Портленд.

Міська влада Портленда включає міську раду, яка представляє членів громади та приймає законодавство, та виконавчу гілку, яка здійснює щоденну діяльність під керівництвом мера та міського адміністратора [7].

Під керівництвом мера та міського адміністратора виконавчий офіс міста включає загальноміські програми, такі як залучення, рівність, зв'язки з урядом та Portland Solutions.

Виконавча гілка влади Портленда включає чотири сфери обслуговування:

- Операції міста;
- Розвиток громади та економіки;
- Громадська безпека;
- Громадські роботи [7].

Організаційна схема представлена на рис. 1.

Міська рада Портленда представляє чотири географічні округи, які разом працюють над створенням законів, що покращують життя, роботу та відвідування Портленда.

Сам штат Орегон належить до штатів з розвиненою системою Home Rule, місцеві громади мають право ухвалювати власні статuti, які визначають структура органів влади, порядок їх формування та розподіл повноважень.

Конституція штату Орегон надає йому широку автономію, особливо, що стосується питань організації місцевої влади. Це відрізняє цей штат інших, які працюють по принципу Dillon's Rule.

До прикладу в Портленді, у 2022 році виборці Портленда схвалили зміни до статуту для переходу до форми правління за принципом мера та ради. І тепер у Портленді, штат Орегон, діє абсолютно новий спосіб управління. Тому що станом на 1 січня 2025 року місто працює за системою мера та ради, що є значним відходом від давньої комісійної форми правління. Система комісій, яка існувала з 1913 по 2025 рік, зробила Портленд винятком серед міст США. На відміну від більшості муніципалітетів, де мер або професійний менеджер контролює діяльність міста, мер Порт-

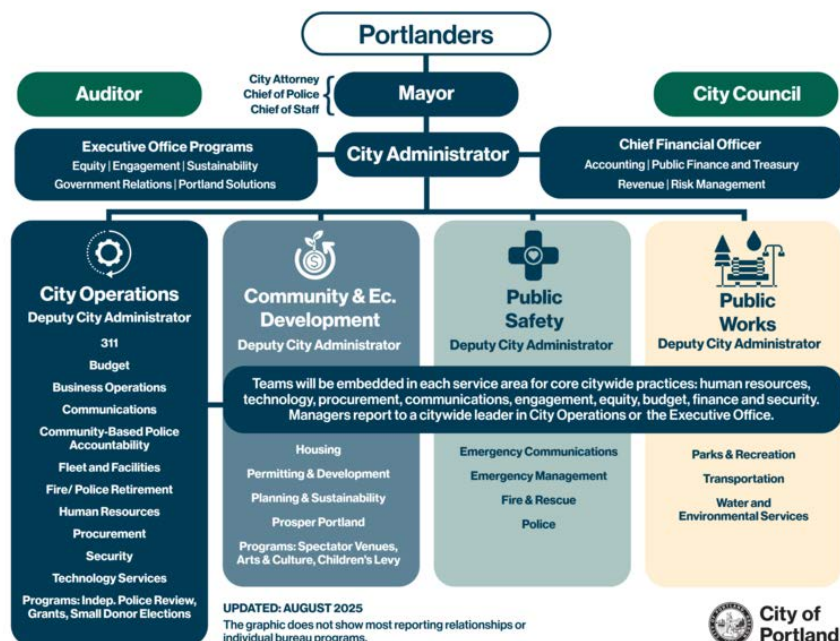

Рис. 1. Організаційна схема, м. Портленд, штат Орегон, США

Джерело: [7].

ленда розподіляв адміністративні та виконавчі обов'язки з чотирма міськими комісарами. Кожен комісар керував набором міських бюро та їхнім персоналом [10].

Законодавча рада є політичним органом міста Портленд. Вона скликає публічні збори, збирає пропозиції, обговорює та оцінює політичний вибір, а також приймає закони, що відображають цей вибір. Майбутня рада продовжуватиме затверджувати бюджет, випускати облігації, стягувати податки та встановлювати більшість ставок і зборів. Поправки до Статуту міста, схвалені виборцями у 2022 році, прямо забороняють раді здійснювати виконавчі та адміністративні повноваження, надані меру.

Мер більше не входить до складу ради. Натомість він очолює виконавчу гілку влади та

має адміністративні повноваження. Майбутній мер призначає, а рада затверджує професійного міського адміністратора (табл. 1.) [11].

Модель «рада – мер» (Mayor-Council Form) – ця модель є однією з найпоширеніших у містах Орегону. Інші чотири – це рада-менеджер, комісія, міські збори та представницькі міські збори.

Уряди, що формуються за принципом ради мера, зазвичай мають обраного виконавчого посадовця, якого називають мером, та обраний законодавчий орган, який найчастіше називають міською радою. Однак, залежно від історії міста або його зв'язків з навколишнім округом, законодавчий орган може мати іншу назву, таку як міська рада округу, загальна рада, рада наглядачів або рада метрополітену. Аналогічно, кількість членів міської ради значно варіюється. Наприклад, загальна

Таблиця 1

Обов'язки міської ради та мера в Портленді, США.

Міська рада встановлює загальноміську політику	Мер контролює роботу міських служб
Залучає громадськість до вирішення потреб громади.	Взаємодіє з персоналом та керівництвом щодо потреб міста.
Визначає напрямки діяльності міської влади через процес стратегічного планування, зазвичай за допомогою міського адміністратора.	Керує реалізацією стратегічного плану ради за допомогою керівництва міста.
Затверджує міський бюджет відповідно до стратегічного плану.	Пропонує необхідне бюджетне фінансування для реалізації стратегічного плану.
Затверджує політику, необхідну для реагування на проблеми громади або організації та досягнення стратегічних результатів.	Запитує розробку політики для вирішення питань громади або операційних проблем або для досягнення стратегічних результатів.

Джерело: [11].

рада Медісона складається з 20 членів, тоді як Міська рада Нью-Йорка – з 51 члена [9].

Міжнародна асоціація управління містами/округами у 2018 році, провела опитування, і воно показало, що 38% муніципалітетів США з населенням понад 2500 осіб використовували форму правління за моделлю «мер-рада», тоді як 48% працювали за моделлю «рада-менеджер». Ці структури управління відрізняються головним

чином тим, як вони розподіляють урядову владу [10].

Висновки. Система «мер-рада», створена за зразком урядів штатів та федерального уряду, розділяє повноваження між законодавчою гілкою влади (рада) та виконавчою гілкою влади (мер). На противагу цьому, система «рада-менеджер» надає всі повноваження раді, але делегує адміністративні та виконавчі функції міському менеджеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Constitution of the United States. Constitution Annotated. URL: <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-10/>
2. Constitutional Amendments – Amendment 10 – “Powers to the States or to the People”. *Ronald Reagan Presidential Library and Museum*. URL: <https://www.reaganlibrary.gov/constitutional-amendments-amendment-10-powers-states-or-people>
3. Cooper v. Aaron, 358 U.S. 1 (1958). Justia. URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/358/1/>
4. Constitution of the United States. United States Senate. URL: <https://www.senate.gov/about/origins-foundations/senate-and-constitution/constitution.htm>
5. Cooper v. Aaron. Oyez. URL: https://www.oyez.org/cases/1957/1_misc
6. United States v. Lopez (1995). Bill of Rights Institute. URL: https://billofrightsinstitute.org/e-lessons/united-states-v-lopez-1995?gad_source=1&gad_campaignid=1461766925&gbraid=0AAAAAD-kVKot_eqeWW59omUVhgIVr07fP&gclid=Cj0KCQiA6sjKBhCSARIsAJvYcpPgm4xRiMDTV2d1c7jw20taohos9MP6XQRsgE57NkcfxUY-zb1FEI0aAq41EALw_wcB
7. Organizational Structure. *City of Portland, Oregon*. URL: <https://www.portland.gov/hello/org>
8. Portland City Council. *City of Portland, Oregon*. URL: <https://www.portland.gov/council>
9. Mayor-council government. Ballotpedia. https://ballotpedia.org/Mayor-council_government
10. Is Portland's Mayor “Strong” or “Weak”? Rose City Reform. URL: <https://rosecityreform.org/is-portlands-mayor-strong-or-weak/>
11. How does our form of government work? Portland and the federal government. URL: <https://www.portland.gov/hello/mayor-council>

Дата першого надходження статті до видання: 30.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.09.2026